

Però el nom no ve ni pot venir de *Gombald* o *Gombau*, sinó d'un altre NP que correspon a la forma del NL, posat sens dubte per un d'aquells que hi intervingueren, possessors o monjos del monestir. És el ben conegut germ. RAGINBALD (compost dels comuníssims elements -BALD i RAGJA/RAGAN-). Recordem els grans trobadors *Raimbaut* d'Aurenga i *Raiambaut* de Vaqueiras provençals, entorn de l'a. 1200; aquest l'anomena *Rambaut*, bislhab un italià que hi tençona (Appel, *Chrest.*, 90.1, 90.19 etc.), però els cançoners catalans els muden el nom en *Riambau*, amb metàtesi.

En efecte, fou un nom molt difós en català, en tota l'E. Mj.; p. ex. *Riambau* era el tradicional dels barons de la casa de Corbera (CCandi, *Misc. Hi. Ca.* 1, 212). En els nostres docs. el trobem tant amb el diftong primitiu com amb el metatètic: p. ex. un Fr. de *Raimballi* testimoni, a. 1191, en una carta dels Templers per a Horta de St. Joan (Font Rius, *C. d. p.*, § 190), però també, i ja a. 1116, es diu *Riamballus* l'escrivà d'una disposició de R. Berenguer III (ib., § 48).

Interessa especialment la freqüència del nom en la documentació de Santes Creus, en la qual predomina la forma metatètica, amb alguna variant: a. 1023: un *Raiamballus filius Bonutii* és un dels firmants d'una venda que fa Bg. Ramon I d'unes terres dependents de Castellví de la Marca, que afronten amb el Gaià, Vilardida etc. (doncs, bastant prop ja de *La Riambalda* en qüestió) (*Li. Bl. de Stes. Creus*). En un doc. original de 1067 relatiu al mateix lloc (o és St. Martí Sarroca, creu Udina) hi ha afr. «in Riculfo et in *Riambad*» (ib., § 13, p. 16.6f.): evidentment NPP tornats nom de terres que posseïen (amb ð = y, doncs, 'Riambau'); en fi, un *Reamballus levita* i un *Ramballus Diabonus i scriba* intervenen en altres transaccions del *Llibre Blanc* (aa. 1067 i 1084, §§ 12, 19) i devien ser monjos del monestir.

És clar que *La Riambalda* pendria nom d'un o uns d'aquests o dels seus successors, responsables de les adquisicions que s'afegiren a la de Gombau de Rubinat, de 1260, i així el complex fou denominat *Baronia Riambalda*, en forma d'adjectiu.

Altament aquest NP apareix difós una mica per tota la nostra terra. Sobretot en la forma metatètica: Rdi. *Riambal* sig. doc. de 1171 del *Cart.* de Poblet (p. 185); *Reamballus Guillelm* 1063 (*Cart.* St. Cugat II, 294); *Riambaldus de Faro*, vicarius Gerunde S. XIII? (= El Far d'Emp., Finke, *Acta Ar.* I, 346); 1445: Bernat *Riambau* burgès de Perpinyà (RLR XLIX, 294); 1572: Lluís *Riambau*, governador d'Eivissa (Macabich, *Feudalismo*, 89; *Hist. Antigüedad*, 160).

I congelat en NLL menors: *El Riambau*, vella masia a la vall de Gresolet, penyes amunt de la qual s'enfila fins al cim del Pedraforca la patètica Canal del *Riambau*. 1331: «fuit mansi *Riambau*» (Prats de Molló, *InvLC*); conec sengles masos *Riambau* a Castell d'Aro, El Portús, Albanyà i St. Martí de Merlès (a l'esq. del r. Merlès més amunt del poblet: Espinàs, *Camins del Berguedà*, 37); amb alguna var. fon. *Coveta l. Rambau*, a Culla (XXIX, 58.9), *Rimbau* al Portús; Clot de *Rimaus*, a Amer, enllà del Torrent de

Poadors, ja prop del te. Susqueda (XLIV, 86).

Altres var. fon. antigues del NPP trobo a la Col·le. Moreau: 1119 i 1145: *Reamballus*; 1124: *Reamb-*; 1119: *Reemballo*; 1130: *Reiamballus* (LI, LXI, LXVI, LIV).

Riard, V. *Rard Riard*, *Riatell*, *Riatxo*, V. *Re-*, *Ri-* (fluvial)

RIBA, amb derivats i compostos

LA RIBA. 1) Poble de l'Alt Camp de Tarragona, vora el Francolí, a mig camí de Valls a Montblanc.

PRON.: *lā rībā*, a La Selva, Montblanc, Vilabella, Morell (Casac. 1920); gentilici (id.): *rībārēns* (poc usat); *lā rībā*, a Castellfollit de Poblet, 1929 (exc. 184). Coblà popular: «a Vilaverd toquen l'arpa, / a *La Riba*, paperers, / a L'Espuga són erugues / i a Montblanc són budellers» (on alguns, menys amics, segons altres obres de Josep Iglésies, afegeixen: «allí on fan paper d'estrassa»). Cf. GGC, 829, i les Guies.

MENCIONS ANT. 1148: *La Riba* (Font i Rius, *C. d. p.*, § 67); 1159: *Riba* (Morera, *Tarr. Cri.* I, § 26; *Cart.* Poblet, p. 209); 1176: *BABL* II, 395; 1194: *Ripa* (Mas, *NHBna.* XIII, 203); 1196: *Vila de Ripa* (Mas, XII, 84); 1260: CCandi (*Mi. Hi. Ca.* II, 488); 1362, còpia d'un text antic: «al estret de *La Riba*» (*Li. de Priv.* d'Ulldecona, p. 145).

2) Sant Esteve de la *Riba*, te. Viladonja. Mencions antigues en les llistes de parròquies del bisbat de Vic, p. ex. 1330: «S. Stephani *Sarriba*»; 1332: S. Stephani de *Rippa* (*Mi. Griera* I, 373, 394).

I altres, com St. Climent de la *Riba*, te. Lluçà; St. Martí de *La Riba*, a Pallars (*Encicl. Cat.* XIII, 206, 268).

Ribabaques, misc. àr. *Ri-*

RIBES (1) ~ o *Ribes de Freser*.

PRON.: *rībās*, i gentilici: *rībātāns*, a Ribes mateix, Casac. 1920; id. ib., 1926 (exc. 105).

MENCIONS ANT. Encara no en l'Acta C. SdUrg. de 839, però sí *Ribas* en el Capbreu vulgar (xxxvi, 118). 966, en el testament del comte Seniofred: «alodem quem habeo in *Ribas* donare faciatis ad Sta. Ma. *Rivipuillo*» (*MarcaH.*, 887.31; *Cat. Car.* I, 170.5); 982: «in *valle Petrariensi*, alodem quem dicunt Planezas, Ventolano, *Ripas*, *Mazana* - -» (*MarcaH.*, 932; *Cat. Car.* II, 143.8, cf. 168.32); 990: *Ribas* (Balari, *Orig.* 76).

1011: *Ripas* (*MarcaH.*, 986); 1066: *Ribes* (Balari, *Orig.*, 183); 1102: «dimitto S. Michaelis Cuxani meos molinos dominicos de *Ribes*» (*MarcaH.*, 1225); S. XII, en cat.: *Ribes* (PPujol, *Doc. Vg. Urg.*, 14); 1359: *Ribes* (CoDoACA XII, 86).

En el doc. de 1011 p. p. *MarcaH.*, 980.4f: *Villa Rivi* no és 'Ribes' com s'ha dit, sinó *Riu* (*del Pendís*).

La Vall de Ribes, coneguda abans per *Vallis Petriensis*, ja duia també el nom modern: 1087: *Vallis de Ripis* (Alart, *Docs. Cat.* I, 34); 1276: «ex parte uni-